

פרוטוקול מס' 109

מישיבת ועדת העבודה
מיום ו', כ"ז בטבת תשל"ה - 10.1.75 שעה 9.00.

נכחו:

חברי הוועדה: ש. ארבל-אלמוזלינו - היו"ר
א. אבטבי
ד. אמיר
י. ארידור
מ. גז
ל. דיצ'אן
ה. זיידל
י. יודין
מ. כהן
א. לין
א. מריאל
ח. שמעוני

מוזמנים:
י. ברק - היועץ המשפטי של משרד העבודה.
א. מיכאל - כלכלן, משרד העבודה.
נ. אורי - משרד העבודה.
מר. ענתבי - משרד החוץ.
מ. נחתומי - היועץ המשפטי של לשכת החיאום של הארגונים הכלכליים.
צ. נתנזון - חבר הוועדה המרכזת של ההסתדרות.

מזכיר הוועדה: י. שומרון.

רשמה: ש. ז"ק

- סוד-היום: (1) חקנות בדבר הישוב פיצויי פיטורין, התפטרות מסעמי בריאות והעתקת מקום מגורים, חוק פיצויי פיטורין, תשכ"ג-1963.
(2) חוק חגנת השכר, תשי"ח-1958, חקנות בדבר עיקול, העברה ושעבוד.

912

(Luzon 2/10 25.75)

היו"ר - ש. ארכלי-אלמוזלינו:

פותחת את הישיבה.
כאשר החלטנו להעביר את הישיבה
ליום ר' ביקשו מאתנו שנעתיק אותן לשעה 9.00 אבל אלה שביקשו
זאת בלאו חכי מאחרים, ואם זה לא משנה, אנחנו נחזור לשעה
8.30, כי בסיום הישיבה אנחנו יכולים לשבת קצת יותר.

הנושא הראשון היום בסדר-היום
הוא: פיצויי החתיקות. המוסד לביטוח לאומי הודיע לנו שהוא
איננו מוכן לדיון וביקשו לדחות את הדיון. לא היתה לנו ברירה
אלא להענות לבקשתם. יש לנו עוד שני טעמים בסדר-היום והם:
(1) תקנות בדבר הישוב פיצויי פיסורין, התפטרות מטעמי הכריאות
והעקת מקום מגורים; (2) תקנות בדבר עיקול, העברה ושיעבוד -
חוק חגנת השכר. אנחנו נתחיל בסעיף הראשון.

י. ברק:

הנושא שלנו קשור בתשלום פיצויי
פיטורים לעובד, או עובדת,
עקב נסיעה לחו"ל של הזוג. צריך להיות ברור שזו נסיעה לחו"ל
שלא לצרכי טיול, אלא בשליחות מטעם המדינה, ההסתדרות הציונית,
הסוכנות היהודית לארץ-ישראל, קרן-קיימת-לישראל וקרן היסוד,
המגבית המאוחדת לישראל - למעשה, אנחנו נמצאים כאן במסגרת
ארצית.

ובכן, סעיף 8 של חוק פיצויי
פיטורין קובע באיזה מקרים אדם זכאי לקבל פיצוי פיסורין, למרות
שהתפטר מעבודתו. אבל יש מסיבות מיוחדות שמזכות אותו בפיצויי
פיטורין. מה המסיבות המיוחדות האלה?

כמוכן שהכל מדובר על התפטרות
עקב העברה ממקום למקום, אדם מעתיק את מקום מגוריו ממקום
למקום, או אם הוא עבר עקב נשואיו למקום מגורים אחר - זוהי
אפשרות אחת. זה אתם יכולים לראות בנספח א' טעיף קטן א'.

האפשרות השנייה היא שאדם עובר
לישוב הקלאי, או לאיזורי פיתוח - גם אז הוא זכאי לפיצויי
פיטורין. האפשרות השלישית נאמר בחוק שאם אדם מעתיק את מקום
מגוריו מסיבות אחרות - והמסיבות האחרות האלה נקבעות באישור
ועדת העבודה של הכנסת כאישור להעקת מקום מגוריו של האיש.
השר רשאי לקבוע סיבות נוספות להעקת מקום המגורים. הסיבות
שנקבעו כבר הן: אם בן הזוג משרת בצבא הקבע. אזי האשה של החייל
המשרת בצבא הקבע המועבר ממקום למקום - יכולה להתפטר
ולקבל פיצויים. אותו הדבר לגבי שוטר, או אדם העובד בשירות
בתי-הסוהר, מבלי להגיד שזה "פורט מאג'ר". תקנות כאלה יכול
שר העבודה להתקין מדי פעם ואנחנו פונים לוועדת העבודה של
הכנסת ומציעים לה לאשר את התקנות האלה. דבר זה נעשה מתוך
הסכם עם ההסתדרות ועם לשכת התיאום של הארגונים הכלכליים,
ובהתאם לחוק בסעיף 32, אנחנו חייבים לקיים התייעצות עם ארגוני
העובדים ועם נציגי המעבידים.

ההסתדרות ולשכת התיאום של
הארגונים הכלכליים נתנו את הטכמתם להצעה הזו. כאן אני רוצה
להדגיש את שתי הנקודות שאנחנו ראינו בהתייחסותנו לענין שליחות
הבעל כעבודה לאומית; וב) אם המעביד אינו מפטר את העובד ונותן
לו חופשה ללא תשלום ואומר לו שמקום העבודה שמרר לו כאשר יחזור
מחו"ל, הרי המעביד חייב לשלם פיצויים אם העובד פנה והמעביד
סרב לתת לו חופשה ללא תשלום.

י. ארידור:

אני בדעה שהגיע הזמן לתת
פיצויי פיסורין בין אם אלה
פיטורין או התפטרות. אינני מבין מדוע משרד העבודה לא הגיש
את הפירוט. מדוע צריך כל פעם לכרסם בענין תשלום פיצויים
ולנקוט בכל מיני דרכים שאין להן כל קשר לענין זה? ובמקום
זה לבוא ולהגיד שזו זכותו של העובד לקבל פיצויי פיסורין
בין אם פוטר ובין אם התפטר, כי אין שום טיבה שלא להקל על

י. ארידור:

נידות העובדים, ואני מחפלא שעד היום לא הוגשה הצעת חוק בנושא זה, ומפני שלא הוגשה הצעת חוק בנושא זה עלינו לעסוק בתקנות מן הסוג הזה. אם עובד מתפטר אחרי 20 שנות עבודה ואי-אפשר לבוא ולהסדיר את הדבר וגורמים נזק למעביד וצריך לשלם לו - הרי כל הענין הזה הוא אנכרוניזם.

לדעתי, יש להוטיף בתקנות האלה את המלים: "חחליף את מקום מגוריו לשטחים המשוחררים".

י. ברק:

יש דבר כזה. ישנו ספר עבה בדבר העתקה מקום המגורים למקומות אלה שאושר על-ידי שר הבטחון ושר החקלאות.

י. ארידור:

זה בסדר. מדוע בתקנות הנוסח הוא כזה של: "הצטרפותו לבן חורג", כי נניח, שרוצים לקחת אדם שיסע בשליחות המדינה לחו"ל. הוא עובד במקום פרטי ורוצים לצרף אותו לעובדי המדינה. אדם כזה שמתפטר לא יקבל פיצויי פיטורין ואשתו המצטרפת אליו - תקבל. כלומר, האשה שהיא הנספחת אל בעלה היוצא בשליחות לחו"ל, שהוא העיקר, תקבל פיצויי פיטורין ובעלה - לא. כזה הוא הנוסח כאן ואינני מבין את ההגיון הזה.

מ. כהן:

אני מצטרף לדברי חבר-הכנסת ארידור. יש לראות את העובדה שאנשים לא יכולים לצאת לחו"ל בלי פיטורין, הם עשו כל מיני מעשים על-מנת שיפטר אותם. אולי באמת, אילו היו משנים את החוק - זה היה מקל על כל ענין העובדים השכירים.

אשר לעובדי משרד הבטחון - אחד העובדים במפעל מסויים נתבקש לצאת לחו"ל בשירות בטחוני. הוא לא קיבל פיצויים והיה צריך להפעיל לחץ והשפעה של גורמים רבים כדי שיקבל את הפיצויים. פה השליחות לחו"ל היא איננה דבר שמושחו שמה לנסוע לחו"ל, ויש כאלה שנדרשים לעשות זאת והם צריכים להתפטר ממקום העבודה ואינם מקבלים פיצויים, אלא רק על-ידי שתדלנות.

נוסף לכך, אותו אדם שיוצא בשליחות בטחונית, אשתו תקבל את הפיצויים. נראה לי שכאן יש לחקל על השירות הבטחוני. . . (י. ברק: איננו מעלים על דעתנו אפשרות אחרת).

פ. גז:

בכותרת של התקנות כתוב: "הישוב פיצויי פיטורין, התפטרות מטעמי בריאות והעתקה מקום מגורים". האם זה כולל פיטורין מטעמי בריאות? (היו"ר - ש. ארבל-אלמוזלינו: לא!) השאלה היא אם התפטרות מטעמי בריאות רואים אותה גם כפיטורין? . . . (י. ברק: בוודאי שמגיעים פיטורין. אבל הממשלה בכלל אינה מתערבת). כאן הייתי מבקשת לדעת כמה דברים ומה דינם. נניח, אדם שהיה מבוסס יוצא לחו"ל כדי לייצג את החסתדרות באיזו שהיא ארץ - וזה יכול להיות נציג מפלגתי או מפלגתו. אינן זה חשוב - מה דין בת זוגו? . . . (היו"ר - ש. ארבל-אלמוזלינו: רק מה שכתוב פה). . . (ל. דיציאן: לפי החוק המפלגה לא קיימת).

ד. אמיר:

חבטיח כאן איננה השקפת העולם בחוק יסודי זה של פיצויי פיטורין. לדעתי, זהו אחד החוקים המתקדמים שהתקבלו אי-פעם. מדן פעם מביאים לנו תיקונים על גבי תיקונים, כי משתדלים לפתור את הבעיות שמתעוררות.

אולם, אני רוצה להגיש שזו לי הפעם הראשונה שאני מסכים לדברי חבר-הכנסת ארידור בכל מאה האחרים.

ז' אמיר: בנושא זה של פיצויים לעובד בגין התפטרות, כי ענין זה מחוץ בעיה גם ביחסי העבודה. תחילה עלינו לבדוק מה טוב למדינה ולמשק. יש גם לראות את המציאות האומרת שבמקומות עבודה ששם יש נציגות חזקה של עובדים לא קורה שמישהו מחפטר מבלי לקבל פיצויים. הדבר הוא כמעט אוטומאטי. הבעיות מתחילות במקומות שהנציגות היא לא מספיק חזקה. אז כמובן ישנן בעיות של משמעת ובעיות אחרות. התקנות החדשות האלה שאנחנו מתקינים באות לאפשר לבעלי תפקידים להתפטר ולקבל את הפיצויים. לכן, אני אומר שאני בא לשכנע את ועדת העבודה לחפוף את חוק פיצויי פיטורין לחוק בזכות לעובד; ומשום כך אני אומר לחבר-הכנסת ארידור שאין זה ענין להשקפת עולם, אלא אנחנו באים לעזור למשק לתפעל כהלכה.

לכן, אני מציע שוועדת העבודה תיזום הצעת חוק. (י. ברק: היא לא יכולה). אזי כחבר-כנסת יכולים ליזום הצעת חוק בדבר הענקת פיצויים לכל עובד, גם אם הוא רוצה להתפטר מרצונו. בצורה כזו אנחנו מחזירים את השקט החשיתי במרבית מקומות העבודה בארץ. לדעתי, זה יעזור לסדר הטוב ולמשמעת וימנע בירורים אין ספור.

ה. זיידל: אני מציע שלא נגלוש מעבר לתיקונים המונחים על שולחן הוועדה, כי יש לי דעות אחרות בענינים אלה. לכן, (א) אני מתנגד שיהיה כתוב לגבי מי שנוסע לחו"ל בשליחות, העתיק את מקום מגוריו, כי יש הבדל אם מישהו העתיק את מקום מגוריו לבין מי שיוצא בשליחות ארצית. אולי יהיה כתוב שזהו מקום מגוריו הזמני. מכל מקום, זהו מונח שאני מתנגד לו. אני בכלל מתנגד שמונח זה יופיע כאשר המדובר בשליחות. (י. ברק: אין ברירה אחרת, כי החוק בנוי כך). אבל אז כל היתר יקבלו פיצויים גם אם הם יורדים. אני חושב שמוכרחים למצוא כאן איזון שהוא ניסוח אחר.

הצעות
ב) כאן אני רוצה להציע/נוספות שיש בהן כדי לאפשר לבן חזוג קבלת פיצויים, או רציפות בזכויות; כי אחרת, אם היא מבוטחת בקרן פנסיה. (י. ברק: אין כאן שום סעיף שאפשר לעשות את זה). יתכן שאפשר להכניס לגופו של ענין, כי אנחנו חייבים לאפשר את הסידור הזה.

ל. דיציאן: אני מצטרף לדעתו של חבר-הכנסת ארידור, כי לא ברור לי מדוע לא הלים הכללים האלה על האיש עצמו אלא על בן-חזוג. יכול להיות שיש לזה הסבר.

לעומת זאת, אני חולק על דעתו של חבר-הכנסת ארידור בקשר לפיצויי פיטורין. למח לקרוא לזה פיצויי פיטורין, למח לתת לזה להצטרף, מדוע שלא נקבע מראש שכל עובד בסוף השנה יקבל בהתאם למספר הימים שעבד - אינני מדבר כאן על פנסיה כוללת. אבל פיצויי פיטורין הם בשביל זה עשויים שאם עובד מסיבות מסויימות מוכרח לעזוב את מקום העבודה כמו: העברה למקום מגוריו, או צמצומים וכ"ו. זאת באותו רגע שאנחנו אומרים שכל עובד, בכל תנאי שהוא, כאשר הוא עוזב את מקום העבודה הוא מקבל את מלוא הפיצויים, זה אומר, שלמעשה, שכר העבודה גדל אצל העובד. לכן, יותר בריא לקבוע זאת בכלכלה ולא לתת לסכומים האלה להצטרף, כי אז עובד הרוצה להחליף את מקום עבודתו מכל מיני סיבות יכול לעשות זאת; וגם המעסיק שהיום קשה לו חרבה יותר לחוציא את הסכומים האלה כיון שהמדובר היום ברבע מיליון עובדים שאינם מבוטחים בקופות גמל. לכן, קל לו יותר למעסיק להקדיש כל שנה סכום מסויים ולתת לעובד שלו. אני באופן עקרוני מתנגד לכך שזה יהיה מסוייג בזמן ובתנאים. להיפך, כל ענין חסייל בין מקומות העבודה וקבלת פיצויי פיטורין לדעתי, יש לראות כדבר מובן מאליה.

חיו"ר - ש. ארבל-אלמוזלינו: למרות שאנחנו איננו דנים על הזכות לקבל פיצויי פיטורין, ואמנם הנושא איננו עומד אצלנו על הפרק אם לתת זכות לעובד להתפטר מתי שהוא רוצה ובאותו הזמן לתת לו את הזכות לקבל פיצורי פיצויים. אבל צריך להיות ברור שהדרך אינה חד-סיטרית. כאשר קבעו מה שקבעו לגבי פיצויי פיטורין היה זה מתוך כוונה של הגנה על העובד. עכשיו ידרוש גם המעביד את הזכות לפטר את העובד מתי שהוא רוצה ולשלם לו את פיצויי הפיטורין - זהו צד אחד של המטבע.

נוסף לכך, אינני יודעת אם זה לטובתו של העובד העובד 10 שנים, נניח, ואחר-כך מתפטר ומקבל פיצויי פיטורין. הוא איננו חוסך את הכסף שמקבל, אלא הוא מבדכו אותו ואחר-כך לא נשאר לו מזה ולא כלום. (ז' אמיר: אבל אני רוצה למנוע שהעובד יעשה צרות בשביל לקבל את הפיצויים). (פ. כהן: מביימים תקריות). הפקדת פיצוי פיטורין - זהו נושא אחר וגם עליו יש חילוקי דעות. אני מציעה שהיום לא נכנס לכל הבעיות האלה, אלא רק נעמוד על כך אם אנחנו מאשרים את התקנות המונחות לפנינו המתייחסות לסוגיה אחת בלבד: מה קורה לעובד שיוצא בשליחות ומאותו מוסד הוא לא התפטר ולא מפוטר, כי המדובר רק לגבי אותם המוסדות המוזכרים כאן. המדובר הוא על בן הזוג המתלווה - וזה יכול להיות גבר או אשה, כי באלה אינם מפוטרים או מתפטרים ומקום העבודה הוא פרטי, האם חלים עליו הדברים האלה? ומה חדין החל עליהם? בנושא זה אנחנו נתרכז.

מ. נחתומי: אני רוצה לחלק את התקנה כפי שהיא עומדת לפנינו, ואני רוצה לומר לכם שנציגי לשכת התיאום בוועדה חמייעצת לחקיקת עבודה סמכו ידם על התקנה הזו. אבל יש לנו הצעה לשינוי הנוסח.

בשני העמודים של הנוסח המוצע לא הייתי רוצה לכתוב: "המעביד סרב לאשר", אלא "לא אישר", כי בסופו של האקט הוא לפנים משורת הדין. לכן יש לכתוב: "לא אישר" או "לא איפשר".

כן הייתי מבקש שלא לכתוב: "חופשה ללא משכורת", אלא לכתוב: חופשה שלא בשכר" - זהו הנוסח המופיע בתקנות של פיצויי פיטורין. זה לגבי התקנות עצמן.

אשר לתוכן - צדקה היושבת-ראש כאשר אמרה שיש להביא בחשבון את נושא הפנסיה המקיפה הנמצא עכשיו בשלבי דיון די אינטנסיביים. אני שמח שהדיון קצת חורג מעבר לתקנה עצמה, כי אני מעריך את האינפורמציה שנוגעת לאותו קונטקסט של התקנות: 1) התקנות האלה - בין שהן באות לעודד מעבר של אנשים מישוב שאיננו הקלאי לישוב הקלאי, ומישוב שאיננו ישוב ספר לישוב ספר, קיימת גם האפשרות שמישוח רוצה לעבוד מישוב ספר לישוב הקלאי ומישוב הקלאי לישוב ספר, חרי לפי הנוסח היבש של החוק עדיין ישנה הזכאות לפיצויי פיטורין. אבל המעבר מאיזור פיתוח לאיזור הקלאי, כלומר, המעבר בין שתי קבוצות אלה מזכה בפיצויי פיטורין? כל הקונטקסט מעוות את מה שדעו להשיג. אבל מי שרוצה לעבור מאיזור ספר לקיבוץ ובצורה כזו לזכות בפיצויי פיטורין - זה לא. אני מבקש שהוועדה תדע דברים אלה.

(2) הנושא השני שהוא עוד יותר קריטי וחדבר מוכח מחנסיון של יום-יום. איזור פיתוח כמו קריה גת שאלה באמת מקומות מבוססים. העובדים משתמשים בתקנה הזו כדי להתפטר ולקבל את פיצויי הפיטורים. אבל הם אינם עוברים לגור לשם, כי התקנה מחייבת לגור במקום החדש 6 חודשים. נוצרת כאן פיקציה שהיא לא לכבודם של איזורי הפיתוח; ואני מציע לשמור על האפשרות של החוכחה שאכן העובד עבר לגור למקום חדש, כדי שלא ייווצר מצב שהם עוברים ל-6 חודשים וחופכים את איזורי הפיתוח

מ. נחתומי:
לערי מקלט כדי לזכות בפיצויי פיטורין.

פרט לשתי ההערות לניסוח ושתי

ההערות לתוכן אין לנו הערות.

מר ענתבי:

נשאלה כאן שאלה בקשר לבן-חזוג -
היום, לפי החקשיר, עובד
מדינה שיוצא בשליחות בן-חזוג מצטרף אליו; עכשיו, אם באותו
משרד ממסלתי שבו עובד בן-חזוג לא יכולים לאשר לו חופשה ללא
שכר - חייבים לשלם לו פיצויי פיטורין, ואנחנו חולכים בעקבות
הדברים האלה כאשר הצענו תקנה זו.

אשר לדברי חבר-הכנסת ארידור -
נכון הדבר שישנם אנשים רבים בסקטורים שונים שנוסעים בשליחות
המדינה לחו"ל, כמו: הקבוצה לשיתוף פעולה בינלאומי, או
נציגי החסתדרות ומשרד הבטחון היוצאים לחו"ל ומקבלים חופשה
ללא תשלום בלי בעיות. (י. ארידור: ואם המוסד לא יתן חופשה?)
בדרך כלל, לא יוצא אדם לחו"ל עם משפחתו אם לא יקבל חופשה
ללא תשלום. (חיו"ר - ש. ארבל-אלמוזלינו: מהנסיון שלכם,
האם היו מקרים של שליחות ומקום העבודה לא רצה לתת חופשה ללא
התשלום?) אני לא יכול לענות כרגע תשובה מדוייקת, כי אינני
יודע. אבל בדרך כלל זה הלך בלי בעיות.

י. יודין:

אני מסכים לדברי היושבת-ראש
שלא צריך עכשיו להרחיב את
הדיון בכל הסוגיה הזו. אשר לתיקון המוצע בפנינו - ברור
שכאן אדם עומד בפני שינוי ניכר בחייו: הוא יוצא לשליחות
ואם המוסד שבו עובד בן-חזוג אינו מאפשר את תשלום פיצויי פיטורין,
ברור שאי-אפשר לתבוע שהוא יוותר על האפשרות של השתלבות
בהסתדרות נתקלנו בבעיה הזו והצענו לשמור על זכותו לפיצויים
מבלי לממש את הזכות הזו במישרין כתשלום לבן-חזוג היוצא. אזי,
אילו נמצאה דרך בחוק או בתקנה להכניס את הדבר הזה שכספי
הפיצויים יופקדו בקופות הסכון סוציאלי - פידוש הדבר שהכסף
לא יוצא שלא למטרות בטחון סוציאלי, אלא אותה מטרה שלשמה ניתנים
כספי הפיצויים, הרי אני בהחלט מסכים לתיקון שהוצע.

י. ברק:

אני רוצה להשיב לחבר-הכנסת ארידור.
יש לראות תחילה את המשגרת שבה
אנחנו נמצאים, וצריך להיות ברור שאנחנו באים לפתור בעיה
פרקטית, בעיה שהתעוררה כתוצאה מהמציאות: אדם הנשלח על-ידי
מקום עבודתו לחו"ל בת-חזוג נקלעת למצב מביך מאד, כי לאיש היוצא
בשליחות אין ברירה, אלא לומר שהיא מטריב לצאת. אבל הוא מוכרח
לצאת כי זו עבודתו. כאשר מציעים שליחות מטעם המדינה לעובד
העירייה - יש לו ברירה וזה ענינו האישי ואף אחד לא מכריח
אותו לצאת. אזי, אם הוא יוכל להסתדר עם מקום העבודה ולהשיג
חופשה ללא תשלום - מה טוב. אם הוא איננו יכול להשיג זאת,
אנחנו מבררים בקונטקסט של חוק פיצויי פיטורין. איננו עוסקים
כאן בבעיות כוח אדם, או בעיות אחרות שיכול להיות שהן נכונות.
אבל אין זו הבעיה שהחוק בא לפתור.

היו מקרים שהחוק טיפל בבעיות
כאלה כמו שחבר-הכנסת ארידור דיבר עליהן של התגייסות למשטרה.
אבל אז נעשה תיקון בחוק ואין עכשיו לבוא ולהכניס את הדברים
בדלת האחורית. כאן ישנה בעיה של העתקת מקום המגורים. הוא בא
ומעורר בעיה שהיא אולי חשובה והיא בעיית עידוד אנשים לבוא
לשירות המדינה ולצאת לשירות בטחוני. אבל זו לא הבעיה של
העתקת מקום המגורים. (י. ארידור: אם אני רוצה להצביר פקיד
של בנק ברקלים ממקום אחד לאחר, אי-אפשר להגיד שצריך לשלם לו
פיצויים). (חיו"ר - ש. ארבל-אלמוזלינו: ניקח את אותה עובד
בבית-הרושת, האם בעל בית-הרושת צריך לשלם לעובד פיצויים?)
לאשתו אין ברירה, לאיש - יש ברירה. (י. זיידל: האיש
שיוצא בשליחות לא יקבל פיצויים ואשתו - תקבל). לא זה הקונטקסט

י. ברק:

שבא לעשות את התיקון הזה. . . (מ. כחן: חכמה היא שטרבו לשלם לאיש). זה מצב הנכון, כי המדינה צריכה לשלם ולא מקום העבודה הפרטי, כמו שחולכים לצבא חקבע, או למשטרה. . . (מ. כחן: מה החבדל בין צבא חקבע ושירות בטחוני?)

נ. אורי:

תקרא לזה שהוא מתגייס לשירות בטחוני ברצועת עזה. אבל זוהי נקודה שולית ולא ביקורת. נסיעה לחו"ל זה בילוי ולא עונש, כמו שזה נקבע לגבי המשטרה, ואם יהיו מעוניינים להתגייס לשירות בטחוני, חרי אין טעם להדביק למקרה הזה את ענין העתקת מקום המגורים.

י. ברק:

מי שוצא לחו"ל ומי שעובר לעזה - אינו מקבל. זהו מצב מגוחך. אבל זה לא במסגרת התקנות האלה, אלא זה צריך להיות תיקון לחוק. אני חושב שיש להזהיר את חברי ועדת העבודה שלא יכניסו מצב כזה שאדם הנוסע לחו"ל שזה נחשב די כפתיון - הוא מקבל פיצויים; ואדם שעובר לעזה - לא מקבל פיצויים. . . (מ. כחן: יש חבדל בין עזה לחו"ל. אנשים יוצאים לחו"ל לא מתוך תענוג. אולי כך זה בשירות החוץ, אבל לא בשירות בטחוני). יש לעשות זאת בתיקון לחוק וזה היה פותר את הבעיה של חוץ-לארץ וגם את הבעיה של הארץ.

אשר לשאלת חבר-הכנסת זיידל בדבר הצטרפות בן או בת-זוג - הכוונה איננה הצטרפות פיזית, אלא הכוונה המיוחדת כאן שהבן-זוג נוסע והיא נוסעת מפני שבן-הזוג נוסע. אני מבין שאתה מתכוון במלים "העתקת מקום המגורים" ורואה אותן מתוך אספקלריה של ערוד הירידה מהארץ, ואתה רוצה להגיד שזה לא נקרא "העתקת מקום המגורים". יש לי הושם שיש בכך מידה מסויימת של הגזמה וחשש מפני שפה המדובר הוא באדם שיוצא בשליחות המדינה, או הסוכנות היהודית וזו איננה ירידה ואין לחשוש מפני זה, כי אם הוא לא יוצא בשליחות הוא איננו מקבל את הפיצויים. אמנם, תיאוריתית יכול לקרות מצב כזה שאדם יוצא בשליחות המדינה או הסוכנות ואחר-כך נשאר בחו"ל יחד עם משפחתו. אבל אלה מקרים נדירים מאד ואנחנו חייבים להשתמש בביטוי של "העתקת מקום המגורים", כי בכך מדבר החוק. . . (ח. זיידל: אולי לכתוב: "העתקת מקום מגוריו הזמני" כי יכול להיות מקרה שהוא יורד ואשתו מצטרפת אליו אחר-כך והיא תקבל את כל הפיצויים). אני הייתי חושש מהמלה "זמני".

ה. שמעוני:

אולי להוסיף ולכתוב: "ובלבד ששחתה עמו שנה וחצי", כלומר, הוא יצא ואחרי 6 חודשים היא מצטרפת אליו לאחר שהתפטרה כדי לבדוק אם התמלאו התנאים, כי יכול לקרות שהוא חדל להיות בשירות המדינה.

אשר לעירות פיתוח - מאשרים לאיש את הפיטורים ובלבד שהוא שחה במקום 6 חודשים הוא יכול לקבל את הפיצויים. אבל מלשון החוק ניתן להבין שמאשרים לו את הפיטורים אוטומאטית, גם אם לא שחה במקום 6 חודשים.

י. ברק:

אני הייתי מציע שלא נסתכן ונכתוב "זמני", כי זה יסבך אותנו עוד יותר לגבי דמי "חופשה ללא תשלום", כי שנה כולל משכורת וזה ביטוי יותר רחב. כן אני מציע להשאיר את המלה "סרב", כי זה גם יותר נוח מבחינת חומר הראיות. אנחנו זקוקים לכך שהמעביד יביא ראיות שיכול לשלול את הפיטורים; ואם יש אקט של סרוב - יש דבר ברור.

א. אבטבי:

אני רוצה להביא שתי דוגמאות:
(1) היה לנו מקרה של מנהל

א. אבטבי:

בית-ספר. משרד החינוך והתרבות ביקש שנאפשר לו לצאת לשליחות למרות שהוא היה עובד הרשות המקומית. אני סרבתי לאשר לו את השליחות לחו"ל, מאחר וחיה לנו ענין באיש הזה כיון שאנחנו ישוב ספר. פניתי למשרד החוץ והם אמרו לי שביכולתו של אותו מנהל להציל יהודים רבים ושלא אעשה בעיות. הסכמתי לבסוף שיצא לשליחות. אבל אמרתי שלא ניתן לו פצוויי פיטורין, אלא חופשה ללא תשלום. טען האיש ואמר שבאיזה שהוא מצב הוא עלול להפסיד את הפיצויים האלה. נאלצתי לתת לו גם את הפיצויים וגם חופשה. עשינו זאת לא רק מפני שאנחנו ישוב ספר. אבל אותו מקרה יכול היה לקרות גם בירו שלים. השאלה היא אם הפיטורים האלה באים לענות כאשר יש מעביד סרבן שאינו נותן פיצויים. . . (ארידור: המדינה אינה משלמת אם זה לא עובד מדינה).

(2) מדריך חקלאי שהיה אצלנו, באו ואמרו שהוא ילך לאפריקה. הוא קיבל איזה שהוא סכום מחמושב. השאלה היא אם התקנה הזו באה לתקן את הדברים לגבי שליחות פרטית שהיא אמנם חיונית מנקודת ראות המדינה. אבל אז המדינה צריכה לבוא במתן סכום פיצוויי פיטורין, כאשר מדובר על האיש עצמו. . . (חיו"ר - ש. ארבל-אלמוזלינו: פה מדברים רק על בן-הדוג). צריך להיות ברור שאם אפשר לחייב את מישהו לצאת בשליחות, אבל השליחות יכולה להתעכב מפני שאי-אפשר לתת פיצויים.

י. ארידור:

אני חושב שהדוגמאות שהביא חבר-הכנסת אבטבי צריכות לשכנע אפילו את מר ברק, כי הנקודה החשובה ביותר היא הקריטריונים שהולכים לפיהם: אם המדינה, או המוסדות הנזכרים דואים בשליחות דבר חיוני - צריך לאפשר לאדם לצאת וקשה לי להניח שהמדינה תשתמש באיזה שהוא טכסים כדי לזכות בפיצוויי פיטורין.

בסעיף 1(1) של תקנות נאמר:

"אם העתיק מקום מגוריו" - לא רק עקר עקב יציאה, או עקב הצטרפותו לבן הזוג היוצא, אלא פה צריך להיות כתוב: "הן מי שיצא מדצונו והן מי שהצטרף לבן-הזוג", כי אחרת אנחנו מציעים פיקציה שבן-הזוג יקבל פיצויים והאדם עצמו היוצא, אפילו מאותו מקום עבודה, הוא לא יקבל פיצויים. כלומר, העובדה שהמדינה מעונינה בו - הוא לא יקבל פיצויים והאשה - תקבל. אזי, אם זה מאותו מקום עבודה והוא יוצא בשליחות המדינה - הוא ממשיך. אבל אם הוא נאלץ להחליף את מקום העבודה, כי עקב יציאתו היא כרוכה בהחלפת מקום העבודה - הוא לא יקבל את הפיצויים. אני, על-ידי-כך רוצה לטעון שאם המנהלים של המשרדים הממשלתיים רוצים להאחז באבטורד שבנוסח של התקנה הנוכחית ואני מבקש לבטל אותה.

ל. דיציאן:

אני רוצה להשיב ולומר שכאופן עקרוני לפי סעיף 8(3) של החוק יש להכליל גם את האיש עצמו בתקנות, וזאת "מחמת סיבות אחרות" שרואים אותן כסיבות המצדיקות את העתקת מקום המגורים של העובד. אני אומר לך שלפי זה אתם רשאים להוציא תקנות ללא כל סיבה ואני מציע לתת פיצוויי פיטורין גם לאיש עצמו. . . (ברק: חכוונח לרוח החוק).

י. יודין:

אילו היה מקום ללכת בכיוון דבריהם של חברי-הכנסת ארידור, דיציאן ואחרים ולכתוב: הכנסת סיבות המצדיקות תשלום פיצויים לעובד לרגל הליכתו למשימה חלוצית שהיא גם שליחות לחו"ל. אולם, אני הייתי בורר היטב לפני שמגיעים למסקנה אם איזו שהיא שליחות אפשר לחשוותה לאותן המסיבות שהמחוקק ראה בהן משימות חלוציות הראויות ליחס מיוחד - זהו דבר ששין לסובסטאנציה של החוק ולא רק לבן-הזוג.

אשר לבעיה שאנחנו דנים בה נראה לי שבכל זאת יש לחוסיף שתי הערות: (1) בזמנו כבר דיברנו על כך שיש לחתייחס בזהירות למינוח של סכום לפיצויים בקשר ליציאה לחו"ל כדי לא לעודד ירידה. אף-על-פי-כן לא רצינו להיות ליברליים

י. יודין:

יתר על המידה ותחיה חסיבה קטנה ביותר או חשוכה ביותר.

(2) כאן אני פונה ליושבת-ראש ולמר ברק, כי הרי המדובר פה הוא לא בכך-חזוג אלא בכך-חזוג; ואם גם מדובר בכך-חזוג, מדוע שלא תקבלו את החזרה שלנו שיש להבטיח את הפיצויים בדרך של הפקדה. זוהי אשה היוצאת עם בעלה לחו"ל, ואני רוצה לשמור לה דרך בשו"ב לארץ שחובל לחזור לחיי עבודה עד לגיל הפנסיה. אזי מדוע לא לקחת בחשבון את הפקדת הפיצויים?

א. מריאל:

אני חושב שעל-ידי הפתרונות אנחנו נחטיא את המטרה, כי אם אדם יוצא בשליחות אותם המוסדות לחו"ל ואשתו עובדת במקום עבודה מסויים, אומרים שיש לתת לה פיצויים וחוא איננו מקבל. למשל, אם אדם עובד ב"כור" או בבנק לאומי וחוא סידר לעצמו שליחות, אם הוא לא יקבל את הפיצויים - אנחנו נחטיא את המטרה.

ה. שמעוני:

אשר לענין פיצויי פיטורין - אני הגשתי הצעת חוק האומרת שאחרי 7 שנים אין התפטרות, אלא פיטורים לצרכי פיצויי פיטורין, ובעיקר, עכשיו נחוץ לנו הדבר כאשר מדברים על הסבה מקצועית וניידות במשק. אשר לנוסח המונח לפנינו - אני אומר שלא יתכן שלכת-חזוג תהיה פריבילגיה גדולה יותר מאשר לאדם עצמו. כאן אני חוזר לענין 6 החדשים, כי אז אותו אדם צריך להיות במקום לפחות 6 חודשים על-מנת שהיא תהיה זכאית לפיצויי פיטורין. אבל אין כאן שום הנאי המדבר עליה, כי היא יכולה להיות 6 חודשים עם בעלה בחו"ל, לעשות טיול, ולחזור לארץ - זהו מצב אבסורדי. לפחות צריך להשוותה לזה שיוצא לספר, או לאיזה שהיא נקודת נקודת התישבות, כלומר, היא צריכה לשחות במקום לפחות 6 חודשים, רק אז היא תהיה זכאית לכך.

ה. זיידל:

אחרי מחשבה שניה אני רוצה לשנות את החשקפה ולומר שהבדל-הכנסת ארידור לא צדק בהצעתו, כי התחלתי לחזק... איזה לחץ יפעילו אותם האנשים הרוצים לצאת בשליחות לחו"ל; או אותם האנשים שרוצים לצאת ואישרו להם את השליחות והם עבדו באיזה שהוא מקום 30 שנה, עכשיו הם יקבלו את פיצויי הפיטורין. זאת תהיה דרך לקבל פיצויי פיטורין. אזי, אם יהיה חוק כזה - זהו דבר אחר. אבל לא הייתי רוצה להכניס איזו שהיא תקנה לגבי המעביד הפרטי. אזי, לגבי המעביד הציבורי - הרי האשה מתלווה לבעלה ואנחנו באים לחגן על זכויותיה, ולא כל אשה היא עובדת. אבל הייתי אומר כאן שרק בשליחות המדינה ולא הסוכנות היהודית, או קרן היסוד או קרן-הקיימת, כי זה לא אותה שליחות. לכן, אני פונה אליך גם כמשפטן וגם כעסקן ואומר לך שיכול להיות שאנחנו נצטער שאנחנו מכניסים סעיף כזה.

ז. נתנזון:

אני רוצה ליצור אווירה של הסכמה חיובית לשינוי התקנות המוצעות על-ידי שר העבודה. אני רוצה להפנות את תשומת לבכם לעובדה שלמעשה הדברים מסתדרים בשלבים. בתחילה זה היה לגבי יציאה למקום התישבות, אחרי זה הוסיפו זכות זו למי שמשרת בצבא הקבע, אחרי-כן למי שמשרת במשרת ישראל ובמיוחד בתפקידים הסמוכים לגבול. אנחנו כהסתדרות נתנו את הסכמתנו לענין, בתורת יוצא מחלל, מתוך הנחה שהדבר תואם את האינטרסים של המדינה. גם במקרה זה, כאשר אומרים שצריך לכלול כאן את השליחות, הרי אנחנו חושבים שזה לא מצריך שום שינוי מיוחד בתחום זה של התקנות.

אבל עוד תהיה הדדמנות להגיד

לוועדת העבודה של הכנסת שההסתדרות הגישה, או עומדת להגיש לשד העבודה תיקונים לחוק פיצויי פיטורין, והדברים צריכים

צ. נתנזון:

להגיע לידיעתנו בהקדם, ולידיעת חברי ועדת העבודה של הכנסת. בהצעה ישנם כמה יוצאים מהכלל שהמציאות מחייבת אותם, ואינני רוצה להרחיב את הדיבור על כל הנושאים, אשר בחלקן כבר נידונו בוועדה המייעצת לענייני חקיקה, ובחלקם עוד יגיעו, כי השינויים בחוק פיצויי פיטורין הם חשובים עד למאד, ובעיקר, בהסתמך על המציאות המשתנה ובתנאים המשתנים מאז נכנס החוק לתוקפו. אבל חשבנו לנכון להגיד שישנה הסכמה לגבי השינוי המוצע הפעם בתקנות אלה. אני מרגיש את ההתלבטויות שישנן לגבי הסעיפים השונים, התלבטויות שהן חלק מהדברים שאנחנו רוצים להביא שני ועדת העבודה. כבר אמרתי שישנן הצעות שאנחנו נעמוד על כך שהן התקבלנה.

מ. נחתומי:

אני חושב שאולי כדאי לכתוב: "שרואים עובד כמצטרף לבן-זוגו אם גר עמו לפחות 6 חודשים" וזה גם הגיוני ותואם את הצעת חבר-הכנסת שמעוני.

חיו"ר - ש. ארבל-אלמוזלינו:

אתם נתתם את הסכמתכם לשינוי של כל העניין ואין צורך להשפיע לכאן ולכאן וחבר-הכנסת שמעוני יקבל תשף בח.

ח. שמעוני:

אני מבקש להעמיד להצבעה את הצעתי.

חיו"ר - ש. ארבל-אלמוזלינו:

אני אציע שאנחנו נחזיר את התקנות, כי כל השנים דיברנו מה פירוש הדבר כאשר ראש המשפחה יוצא לחו"ל ואשתו מפסיקה את מקום העבודה והפיצויים. רצו לעשות כאן דבר טוב. אזי, תוך כדי חוויכות הזה בדבר זכותה של האשה לפיצויי פיטורין מכניסים דברים שונים אחרים.

ד. אמיר:

עתה חשבתנעתי שאיננו צריכים להקשות על הדיון, כי יש כאן מקרה קונקרטי לגבי עובדים היוצאים בשליחות ובני זוגם מתלווים אליהם, חרי מבלי לשנות שום דבר, לדעתי, יש לאשר את התקנה הזו. אינני חושב שצריך להחזיר את התקנה הזו למציעיה. אנחנו נאשר אותה היום כפי שהיא, ואם ירצו לשפר את הדברים - יעשו זאת על-ידי הצעת חוק פרטית, או יבקשו תוספת לתקנה הזו. אבל איננו יכולים תוך כדי הדיון הזה להוסיף נושאים אחרים ומחשבות אחרות. אנחנו צריכים היום לקבל את התקנה הזו והזמן יעשה את שלו.

חיו"ר - ש. ארבל-אלמוזלינו:

אני רוצה לעמוד על כמה נקודות חבהרה: האשה מבקשת חופשה ללא תשלום. היא איננה רוצה פיצויי פיטורין, וחמעביד מטרב לאשר לה חופשה ללא תשלום. (י. ארידור: זה יכול לחול גם על שליח עצמו). אבל פה העלחם שתי הצעות שאינן קשורות עם התקנה הספציפית. בן-הזוג האחד מתלווה אל בן-הזוג השני - ואין זה משנה אם זה גבר או אשה - וחאחד מהם מבקש חופשה ללא תשלום, וחמעביד מטרב לתת. האם חמעביד צריך לשלם פיצויי פיטורין?

צ. נתנזון:

התקנה הזו יכו לה להיות מכוונת למעביד, אשר אינו רוצה לתת חופשה ללא תשלום, השאלה היא אם הוא יכול להגיד באופן שרירותי: אני לא רוצה לתת לך. הסיפוף של התקנה יכולה לעורר ויכוח גדול. אבל בסיפוף נאמר שאם האשה מתלווה אל בעלה לתקופה שמעל ל-6 חודשים באים ואומרים לו: תן לה את החופשה ללא תשלום - דבר זה הוא

צ. נתנזון:

מקובל. תבינו שהוא אינו יכול לשמור לח את המשכורת במשך שנתיים, נניח, דבר זה לא יכול להיות בשום פנים ואופן. אבל אני מכיר מצבים שנשמרו זכויות הרציפות במקום העבודה. זאת אומרת, נשאר הבטחון שכאשר הוא גומר את השליחות נשארות לאשה כל הזכויות עם הפיזיוויים. כבר אמרתי בהסתדרות ויש שם השגות לגבי חוק פיזיווי פיטורין וכשיתנו לנו את האפשרות להביאו בפניכם - נעשה זאת. עתה לא אוכל להרחיב את הדיבור על כך.

מר ענתבי:

התקנה עוסקת בהעתקת מקום המגורים. שוכנעתי לגופו של ענין ומכיון שהמדובר הוא בהעתקת מקום המגורים יש לקבוע 2 כללים: (1) אם השליחות עולה על חצי שנה יש לבקש חופשה ללא תשלום ואם היא אינה מקבלת - עליה להתפטר; (2) ואם היא גרה עם בעלה שם 6 חודשים. אבל זו אותה תקנה ולכן יש להעמיד את הענין להצבעה.

ל. דיציאן:

אני חושב שבתנאים של היום אנחנו צריכים לשלם את פיזיווי הפיטורין. על-כל-פנים יש לשלם מיד ולא לדחות ל-6-8 חודשים, כי מה שנעשה היום בכסף - אנחנו ראינו זאת בשנה השוטפת והתחזיות לשנה הבאה אף הן אינן ברורות ביותר.

היו"ר - ש. ארבל-אלמוזלינו:

אני הייתי מציע למר ברק כיון שאתם שמעתם את דעת חברי-הכנסת בקשר לדברים הקשורים ברוח החוק, תוקן לחוק פיזיווי פיטורין, תדונו בחם. אבל אין לזה כל קשר לתקנה המונחת בפנינו. הצעת חוק פרטית שהוגשה, או שתוגש - כל יוזמה מבורכת. אנחנו דנים עתה בנושאים עקרוניים והצעתו של חבר-הכנסת שמעוני, הרי גם כאן לא יכולה להיות השוואה טוטאלית לגבי מה שניתן באיזורי פיתוח. כי שם אין אפשרות של חופשה ללא תשלום עם 6 חודשים. (ה. שמעוני: אולי לכתוב: "כשליחות זמנית). אנחנו מקווים שהשחיה בספר אינה זמנית. אזי, לאותו בן-זוג שמחלוח לשליח אין ברירה; ואתה תבוא ותעמיד את התנאים של 6 חודשים שחיה בחו"ל? אז השליח לא יוכל לצאת אם אנחנו לא ניתן חופשה ללא תשלום, ומה יעשו בתנאים האלה, מה יעשה המעביד? איך היא יכולה לצאת אם אין לה חופשה ללא תשלום? זוהי בעיה יסודית ולא שאלה ריטורית. אז בכדי שהיא תוכל לצאת היא צריכה לקבל חופשה ללא תשלום, או להתפטר. עכשיו, אם היא מתפטרת מרצונה היא צריכה להפסיד את פיזיווי הפיטורין.

ה. שמעוני:

ברגע שלא נתנו לה חופשה ללא תשלום היא מתפטרת, ולפי החוק היא תקבל את פיזיווי הפיטורין אוטומאטית אם היא תשחה בחו"ל אפילו שבועיים.

י. ברק:

אני רוצה לענות לחבר-הכנסת יודין. הבעיה שעוררת היא בעיה נכבדה והיא חוק פיזיווי פיטורין. אבל יש לזכור שתשלום פיזיווי על-ידי המעביד זה עדיין לא חפודה. אנחנו לא יכולים ליצור חפודה. באופן תיאורטי זה לא לגבי מקרה של עובד בודד, אלא לגבי מפעל מסויים ואין שום אפשרות חוקית לעשות זאת במקרה הזה.

אשר להצעתו של חבר-הכנסת שמעוני - אם זה לשם הצטרפות לבן-חזוג, אז כאן לא יכול להיות טיול, כי הרי המדובר הוא בהעתקת מקום המגורים ואדם היוצא לשבועות מספר זה עדיין לא העתקת מקום המגורים. היא צריכה להוכיח שזו העתקת מקום המגורים, וזהו אקט די ברור. (ה. שמעוני: אני מספר לך איך משנים את איזור הרישום למוסדות חינוך באיזורי פיתוח). מכל מקום, דבר זה צריך להוכיח למעביד שהיא העתיקה את מקום המגורים.

יש לה מכתב מהמוסד השולח
אה בעלה. עכשיו אנחנו

חיו"ר - ש. ארבל-אלמוזלינו:

ניגשים להצבעה.

אני מציע לדחות את ההצבעה
ונשקול את העניין שנית.

א. מריאל:

אני לא מצטרף לבקשה, כי
בשבוע הבא לא אחיה פה.

ז. אמיר:

ה ח ל ט ה:

לדחות את ההצבעה בעניין תקנות פיצויי פיסורין,
כדי לתת אפשרות לחברי הוועדה לשקול שנית את הנושא.

2. חוק הגנת השכר, תשי"ח-1958, תקנות בדבר עיקול, העברה
ושעבוד.

י. ברק:

כאן יש ערכון של הסכומים בהתאם
לחוק הגנת השכר. כידוע לכם,
ישנם סכומים המוגנים בפני עיקול או שעבוד. כלומר, אדם
עובד באיזה שהוא מקום עבודה והוא חייב בסכומים מסויים
עבור פריג'יזר, או נגד שטרות, והוא לא שילם את השטרות,
והוצא נגדו פסק-דין. בדרך כלל, אפשר היה לעקל את המשכורת.
באה הכנסת ואמרה שהמדובר הוא בעובד שכיר והמשכורת מוגנת
בפני עיקול. אבל אם הוא חייב במזונות לאשתו, או לילדים, אז
אין הגנה ואפשר לקחת עד הפרוטה האחרונה. (חיו"ר - ש. ארבל-
אלמוזלינו: צריך לגבות מהבעל את הסכומים האלה). (ח. שמעוני:
יש ביטוח לאומי). ישנם סכומים מסויים המוגנים בפני עיקולים
ומשנים אותם מפעם לפעם בהתאם לשכר העבודה העולה ולמחירים.
העיקולים שלנו לשינויים נובעים מכך שאנחנו רוצים להגדיל את
הסכומים עקב יוקר המחיה ומה שקודם הצפינו למחיה היום כבר איננו
מספיק. לכן הסכומים האלה צריכים להיות מוגנים ויש לתת הגדלה.
אמנם צריך לזכור שאי-אפשר להגדיל יותר מדי, כי אנחנו חוסמים
את האפשרות של קבלת אשראי. אם מישהו בא ורוצה לקנות באשראי,
ואם כלל אי-אפשר לעקל את משכורתו - זה מקטין את אפשרות
קבלת האשראי. אנחנו מנסים למצוא את שביל הזהב בין שני הדברים
האלה.

הסכום הראשון הוא 400 ל"י
ועכשיו זה יהיה 800 לירות. זהו הסכום הבסיסי המוגן לעובד.
אחר-כך בא פירוט מה מקבלים בשביל האשה והילדים. סכום זה הוא
לאחר ניוכוי מס-הכנסה, אבל לא ביטוח לאומי. בפעם האחרונה
שעודכנו הסכומים היה זה בשנת 1973 ולפני-כן הסכום הראשוני
היה 270 ל"י. אחר-כך בשנת 1973 העלינו אותו ל-400 ל"י ועכשיו
אנחנו מבקשים להעלות ל-800 ל"י, כי הסכום המינימלי הדרוש
לקיום נחשב ל-780 ל"י. לכן, לקחנו אנחנו סכום עגול של
800 ל"י כסכום המינימלי.

בפסקה 2 במקום 50 לירות -
100 לירות. פה הלכנו באופן אוטומאטי והעלינו את הסכומים
פי שתיים.

בפסקה 3 ישנה תוספת בעד כל
ילד מ-2 ילדים ומעלה. הסכום הקודם היה 30 לירות והעלינו
ל-50 לירות. קיצבת ילדים
אינה קשורה לגימלה של הביטוח הלאומי ומוכרחים היו להגדיל.

אותו הדבר לגבי פסקה 4 שבה
מדובר מחילד ה-3 זה היה קודם 40 לירות והעלינו עכשיו ל-50 לירות.

י. ברק:

בפסקה 5 אומר החוק שלאחר שיושם את כל החשבון, ונניח, שלאדם יש 10 ילדים הוא יכול להגיע לסכום מוגן גבוה מאד, ולפעמים אפילו כל המשכורת, כי אם אתה לוקח 50 לירות לילד וכופל ב-10 ילדים יש לך כבר 500 לירות, 800 לירות משוחררות מעיקול ועוד 100 לירות בשביל האשה. יש לו כבר 1400 לירות, כלומר, אדם שמשתכר עד 900 לירות - אצלו יכול כל הסכום להיות מוגן. 25% מן הסכום מוכרחה להיות פנוי בשביל חובת חרישום. אזי, אותו אדם המשתכר 1700 לירות ו-1400 לירות משוחררות אצלו עקב מספר הילדים והאשה, חרי נשארים עוד 300 לירות לעיקולים. עכשיו, אותו אדם המשתכר 1801 לירות ולא חשוב מספר הילדים - 25% מן הסכום חייב להיות פנוי לעיקולים. נניח, שהוא משתכר 2000 לירות - 500 לירות חופשיות לעיקולים - זה מה שהחוק קובע ומה שהתקנות קובעות שהתקרה עד לסכום מסויים אפשר לשריין אמנם את כל הסכום שיהיה מוגן, או שיהיה העקרון של 25% - זה מה שהחוק קובע.

עכשיו אנחנו משנים דק את התקרה ואיננו מתחשבים אם זה 25%, או 10%, או 2% פחות מהתקרה עם מספר הילדים, האשה והילדים, חרי הסכום מוגן ו-25% מעל התקרה צריכים להיות משוריינים לעיקולים.

התקנה השניה היא באותה מתכונת, אבל מכוונת לעובדים יומיים.

יוצא איפוא, שהחלק המוגן של המשכורת לא יעלה על 75%. זאת אומרת, נניח, שיש לו 3000 ל"י, החלק המוגן הוא 75% מהמשכורת, מה-3000 ל"י.

ז. אמיר:

אני מבין ש-400 לירות נקבעו בשנת 1973 - הייתי רוצה לדעת מה השינויים לגבי תוספת היוקר, האם זה 100%, או 120%?

א. מיכאל:

המספר שמופיע כאן של 400 ל"י הוא לגבי הנתונים שהיו במשק עד לנובמבר 1972 וינואר 1973. כאשר העלינו בינואר 1973 היה הסכום הממוצע במשק 887 ל"י והקריטריון היה זהה לאותם הקריטריונים שהיו בתקנות 1969. אז זה היה 45% מן הסכום הממוצע. הנתון היחיד המתייחס לתקופה הנוכחית הוא עם קצת עליה וזה יהיה כאשר התקנות ייכנסו לחוקסן בפברואר 1975. הסכום הממוצע בחודשים יולי-אוגוסט-ספטמבר 1973 היה 1633 לירות ש-45% מהן היו כ-800 לירות. השכר בטשטמבר היה 1880 לירות וזאת מתוך הנחה שהיה עליה בשכר בתקופה שהתקנה הזו תיכנס לתוקפה. השכר הממוצע במשק בדצמבר 1974 היה 1860 לירות. הנתונים שלפנינו הם לפי אותם הקריטריונים שהשארנו אותם דק במקום 1800 לירות אמרנו שהסכום יהיה 1880 לירות, בה בשעה שגם הסכום של 887 לירות הוא ההפרש בין ינואר-פברואר 1972 לדצמבר 1974.

צ. נתנזון:

לאחר דברי היועץ המשפטי של משרד העבודה הייתי מבקש מוועדת העבודה שחוק כדאי להתייעץ בעניין זה, ואלי אף להביא את עמדתנו בעוד שבוע. וזאת למח? כי העפדה העקרונית שישנם סכומים מוגנים בחוק הגנת השכר בפני עיקול היא עמדה מתקדמת לטובת העובד. ההנמקה של האשראי - חרי ככל שהסכום אינו גדול מדי האשראי שניתן עבור ההוצאות הוא גדול יותר, וזה איננו נימוק שיש לו חיום אותו משקל. אזי, אם אומרים לי חיום שחולכים לעקל משכרו של העובד, חרי יש לי כמה מחשבות משלי על המתרחש במקומות העבודה ומתוך אחריות לגבי חובת המזונות. אני מבין את הצנין, גם אם אין לנו נתונים לגבי החוק כפי שהוא ישנו עכשיו. אבל כשבאנו חנה את העצמו וחשבנו שהענין

צ. נתנזון:

מתייחס לכך שהסכום המבוסס בפני עיקולים יהיה כזה שהוא תואם את מה שיש חיום במשק. אז אם אומרים ש-800 לירות לעובד, 100 לירות לאשה ו-50 לירות לילד כאשר יש לו 10 ילדים - יחד זה 1400 לירות מוגנות בפני עיקול. יחד עם זאת צריך להחליט פעם איפה נמצא השכר המוגן לגבי שכר עבודה ואיפה יהא את החוספת לגבי ילדים כחלק מהשכר.

במשרד העבודה יש חישוב לגבי החוספות לילדים. זהו חישוב מרחיק לכת, כי 3 ילדים הם 1,8 של השכר ואחר-כך בין שילד אחד עובר לביטוח הלאומי זה 1,4 ובין שאיננו עובר. אזי, במשרד העבודה ידועה עמדתנו שחוספות עבור הילדים הן חלק מהשכר, אפילו אם זה אותו המוסד. אז אני רואה את השכר המבוסס בפני עיקולים כשכר נמוך מדי. לכן, חשבתי שצריכה להיות שהות להתייעצות, כי אנחנו היינו מחשבים מדי פעם את גובה השכר. הפעם קיבלנו את החצעה שלכם ואני מוכרח להתייעץ עם ממשלה, כי החצעה הזו קיבלתי רק 7.1.75 והיום אנחנו ב-10.1.75. נדמה לי שבתנאים האלה צריך לתת לנו שהות להתייעץ.

ה. זיידל:

משנת 1973 ועד היום, במשך שנחוצי הסכום פחת ולא עלה כפליים, בשעה שכאן מציעים מכהינת הגנת העובד לעשות את זה בצורה כפולה. עכשיו אחת בא ומבקש לחכות ובינתיים החוק איננו עובד. אבל חרי אחת חמיד יכול להציע יותר. לכן, אני מציע לתת יד לתיקון הזה, שהוא תיקון יפה וסוציאלי מאד ובמרוצת הזמן אם תרצה - תוכל לתקן.

צ. נתנזון:

אותו השיקול היה בשנת 1973 כשהנתי ל-400 לירות ואני יכול להזכיר אותך בין אלה שבשנת 1973 השבו סכום של 400 לירות הוא קטן מדי. אבל לגופו של ענין - אם החצעה של חבר-הכנסת זיידל היא חצעה המאפשרת לנו לבוא למשרד העבודה ולהציע את הצעותינו - אנחנו נקבל את הדבר.

י. ברק:

גם בלי זה - הדבר קיים.

מ. נחתומי:

אני הולך להתנגד לחצעה הזו, האמת היא שאני מודאג כאן גם בשם לשכת התיאום של הארגונים הכלכליים ולא רק בשם התאחדות התעשיינים. אזי, אם אני מדבר בשם בעל המפעל, חרי הדבר הבטוח ביותר שהעובד אצלו יקבל את שכרו ולא תהיינה בעיות במקום העבודה.

אבל אל נחעלם מדבר אחד: אנחנו עוסקים בעובד שביקש לקנות לו, נניח, מקרר, או טלוויזיה, אז לקבל אשראי; והנה בדרך של חוק, על-ידי שינוי התקנה, העובד הממוצע - לא זה שיש לו 10 ילדים - אלא זה שיש לו 3 ילדים יקבל רק 1050 לירות לאחר ניכוי מס-ההכנסה שאי-אפשר לקחת מהם דבר, כי בסופו של דבר כמה משתכרות השכבות הממוצעות? פירושו של דבר שכל מוכר, או כל חנוני יפסיקו לתת אשראי; ואני לא בטוח שאתם צריכים לאפשר את הדבר, כי פה מדובר על חובות שצריך להחזיר. כבר אמרתי בוועדה המייעצת שהחצעה הראשונה שעמדה על 600 לירות נראתה מאד מאוזנת ומאד סבירה. היתה גם חצעה של מר ז'יטלני שאנחנו התנגדנו לה, ולא מטעמי אגוצנסריות, אלא מתוך כך שאתם מתוך כוונה טובה יכולים לפגוע בסופו של דבר במתן אשראי לעובד וביכולתו של העובד לעמוד בהחזרת האשראי.

אני מציע שבכל מקרה תשקלו את הדבר, אתם כוועדת העבודה של הכנסת ותחליטו, כפי שתחליטו, גם אם תחליטו על הסכום הגבוה יותר - ההגינות מחייבת להביא

מ. נחתומי:

את הדבר לידיעת הציבור הרחב שסכום מסויגם לא יינתן לעיקול, כלומר, על החנוני לדעת על אותן 300 הלירות שלו. לכן, נראה לנו ש-650 לירות הוא בסופו של דבר סכום יותר סביר.

ד'. אמיר:

בנושא זה של אשראי לעובדים התבשרתי מספיק ואינני יודע אם אנחנו צריכים לעודד ולסבך עובדים בחובות. עד כמה שאני יודע אם החנוני נותן בלי סוף אשראי, הרי בסופו של דבר מעקלים לעובד אוטומאטית את משכורתו. אז יש גם בעיות אחרות המתעוררות בתוך המפעל. אני חושב שבהחלט יש להבטיח את משכורתו של העובד עד כמה שאפשר יותר מכל עיקול. אנחנו איננו צריכים לעודד לתת אשראי לעובדים, אלא האשראי יכול להעשות על-ידי קניה מרוכזת, כפי שהדבר נעשה במקומות עבודה מסודרים. אז העובד יכול לחסוך משכרו למחיתו, כי אנחנו עדים מה חולך בנושא זה של תיווך והעובד סובל מזה.

אני עשיתי חשבון פשוט שאם אנחנו מבטיחים 1800 לירות ואנחנו אומרים ש-25% מהן ניתנות לעיקול, ויש לו 6 ילדים, אז זה רק 1200 לירות. מכאן יש עוד לנכות ביטוח לאומי ומס אחיד ופנסיה. לכן אני אומר שהיום ניתן לומר שסכום זה איננו מספיק למחיה ויש לעלות גם על 800 לירות ובשביל אשה יש להעלות לא רק פי שתיים אלא פי 3 ושסכום זה יגיע ל-150 לירות; ומעל לשני הילדים הראשונים יש להעלות ל-100 לירות לילד, ועל יתר הילדים - 60 לירות לילד. אני יודע שמהביטוח הלאומי מקבלים כבר יותר בשביל הילדים. ברור שנושא זה אפשר לפתח בצורה הרחבה ביותר.

היו"ר - ש. ארבל-אלמוזלינו:

מדי פעם, ועדת העבודה של הכנסת מתבקשת לאשר את התקנות הללו. אזי, אם למישהו יש ערעור על אותם 25% ממשכורתו של העובד הניתנים לעיקול, אם הוא מבקש מבקש להקטין או להגדיל ב-5% או 10% יציע תיקון בחוק. אינני מדברת על הפרופורציה של 25% ו-75% - דבך זה מוגן בחוק ואיננו באים לשנות את הדבר. אם להסתדרות יש השגות על העניין - תעשה זאת; אם לחברי הוועדה יש השגות - יעשו זאת. אבל אנחנו מדברים על אותם הסכומים אשר בעקבות התנועות בשכר העבודה - וכך גם כתוב בחוק שהשינויים האלה ייעשו באישור ועדת העבודה של הכנסת. אזי, בשים לב לתנועות בשכר העבודה באים לתקן את הסכומים. לפי מה ששם כתוב, בכל זאת לא הגענו ל-100%. כאן באה, למעשה, הכפלה של הסכומים שחיו כתובים בתקנות. לא אכנס עכשיו לזיכרון אם אותו בעל מכולת שהעובד קונה בחנותו ורושם את הדברים בפנקס וצריך לשלם לו - מה שיעשה אותו חנוני, שלא ימכור, או ימכור ולא יקבל את החוב? אנחנו מניחים שהעובד חי ומשלם את חובו בסוף החודש ואתם רוצים שלא ימכרו לעובד? כי אם אותו חנוני לא ידע ש-25% ניתנים לעיקול והחוב יוכל להשתלם, האם אנחנו עושים טובה לעובד או לא? אני מתארת לעצמי שעשו את כל השיקולים האלה וראו את הפרופורציה הזו. לכן אנחנו יכו לים לאשר את הסכומים האלה.

ה - ל - ט - ה :

לאשר את הסכומים המופיעים בתקנות של סעיף 8 של חוק הגנת השכר תשי"ח-1958.

הישיבה ננעלה ב-11.30.